

DOKUMENTACE VÝDAJOVÉHO SUBTITULU

**Správa nezcizitelného státního majetku ve zvláště chráněných územích
(dále jen ZCHÚ)**

- Přílohy:**
- V 09 210 Identifikační údaje a systém řízení výdajového subtitulu
 - V 09 220 Harmonogram přípravy a realizace výdajového subtitulu
 - V 09 240 Specifikace cílů výdajového subtitulu
 - V 09 270 Bilance potřeb a zdrojů financování výdajového subtitulu

1. IDENTIFIKAČNÍ ÚDAJE

Výdajový subtitul „Správa nezcizitelného státního majetku“ je součástí programu „Rozvoj a obnova materiálně technické základny systému řízení Ministerstva životního prostředí. Číselný kód programu = 115 020, číselný kód subtitulu = 115 022. Organizace pověřená řízením realizace podprogramu je Ministerstvo životního prostředí, odbor obecné ochrany přírody a krajiny. Základní údaje subtitulu jsou uvedeny na formuláři S 09 210

- viz příloha č. 1

Správa nezcizitelného státního majetku v ZCHÚ

Jedná se o finanční zajištění činností souvisejících s výkonem vlastnických práv k majetku státu a s výkonem funkce správce drobných vodních toků.

Majetkem státu se v této souvislosti rozumí:

- pozemky, včetně příslušenství,
- stavby, kromě budov,
- krátkodobý a dlouhodobý hmotný a nehmotný majetek,

nacházející se na území zvláště chráněných území a jejich ochranných pásem (dále jen „majetek státu v ZCHÚ“), ke kterému mají příslušnost k hospodaření odborné organizace ochrany přírody (správy národních parků, Agentura ochrany přírody a krajiny ČR a Správa jeskyní ČR).

V případě odborných organizací státní ochrany přírody se jedná o mandatorní výdaje státního rozpočtu, které při neplnění zákonem stanovených povinností mohou být vymáhány orgány státní správy.

Výčet právních předpisů, definujících ve veřejném zájmu rozsah nezcizitelného majetku státu v ZCHÚ a způsob jeho převodu na odborné organizace státní ochrany přírody:

Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů, (dále jen „zákon č. 114/1992 Sb.“) - určil rozsah nezcizitelného majetku státu v ZCHÚ.

Zákon č. 229/1991 Sb., o úpravě vlastnických vztahů k půdě a jinému zemědělskému majetku, ve znění pozdějších předpisů - stanovil, že Pozemkový fond pozemky ve zvláště chráněných územích nespravuje.

Zákon č. 95/1999 Sb., o prodeji půdy, ve znění pozdějších předpisů, stanovil, které státní pozemky jsou ve veřejném zájmu vyloučeny z převodu na jiné osoby a odboural legislativní překážku přímého převodu ze správy Pozemkového fondu na státní organizace.

Zákon č. 157/2000 Sb., o přechodu věcí, práv a závazků z majetku ČR do majetku krajů, ve znění pozdějších předpisů, a o souvisejících změnách, stanoví příslušnost AOPK ČR hospodařit s pozemky, které jsou součástí ZCHÚ, a řeší jejich převzetí od Okresních úřadů.

Podle výše uvedených dokumentů probíhají příslušné procesy související s převody nezcizitelného státního vlastnictví na odborné organizace. Rozsah majetku státu v ZCHÚ se neustále rozšiřuje. Stávající státní vlastnictví je od roku 1993 vhodně doplňováno na základě nabídek fyzických a právnických osob výkupem, financovaným ze Státního fondu životního prostředí. Výkup pozemků je realizován na základě ustanovení § 65 zákona č. 114/1992 Sb., kdy stát má předkupní právo k pozemkům v ZCHÚ.

Z legislativních předpisů vyplývají povinnosti pro vlastníky majetku v ZCHÚ, tedy i pro příslušné organizace ochrany přírody. Ve většině případů je u příslušných ustanovení uvedeno, že jsou hrazena na náklady vlastníka nebo je vlastník hradí na svůj náklad. Odborné organizace, které mají majetek tohoto charakteru na listu vlastnictví (LV), jednají jménem státu – České republiky.

Povinnosti státu vyplývají i z mezinárodních úmluv a z implementace Evropského práva. Nezanedbatelná část pozemků ve vlastnictví státu v ZCHÚ, ke kterým mají příslušnost hospodařit s majetkem státu v ZCHÚ odborné organizace ochrany přírody, je součástí soustavy Natura 2000. Odpovědnost za stav a za provádění péče o tento majetek je na státu, tj. na České republice.

Povinnosti ukládané zákonem vlastníkům jsou stanoveny zejména těmito zákony:

Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů,

Zákon č. 289/1995 Sb., lesní zákon, ve znění pozdějších předpisů,

Zákon č. 254/2001 Sb., vodní zákon, ve znění pozdějších předpisů,

Zákon č. 183/2006 Sb., stavební zákon, ve znění pozdějších předpisů,

Zákon č. 334/1992 Sb., o ochraně ZPF, ve znění pozdějších předpisů,

Zákon č. 326/2004 Sb., o rostlinolékařské péči, ve znění pozdějších předpisů,

apod.

2. TERMÍNY PŘÍPRAVY, REALIZACE A VYHODNOCENÍ PROGRAMU

Realizace subtitulu je stanovena na období r. 2013 – 2017. Termín pro vyhodnocení subtitulu je shodný s termínem pro vyhodnocení programu. Termíny přípravy, realizace a vyhodnocení subtitulu jsou uvedeny na formuláři S 09 220 - viz příloha č. 2.

3. SPECIFIKACE VĚCNÝCH CÍLŮ PODPROGRAMU A JEJICH ZDŮVODNĚNÍ

Specifikace věcných cílů výdajového subtitulu je uvedena na formuláři V 09 240 – viz příloha č. 3.

Obecnými věcnými cíli podprogramu jsou :

- zajišťování povinností vlastníka (státu, představovaného odbornými organizacemi ochrany přírody) vyplývajících z platné legislativy,
- zachování a zvyšování biodiverzity a ekologické stability ekosystémů,
- zvýšení početnosti populací chráněných druhů flóry a fauny vyskytujících se ve zvláště chráněných územích všech kategorií,
- naplňování mezinárodních úmluv, ke kterým přistoupila Česká republika,
- naplňování závazků ve vztahu k soustavě evropsky významných území NATURA 2000,

- zajištění realizace schválených plánů péče o ZCHÚ, schválených záchranných programů a naplňování cílů a úkolů Státního programu ochrany přírody a krajiny České republiky,
- zajištění realizace schválených lesních hospodářských plánů.

Věcné cíle u všech nezastavěných pozemků ve vlastnictví státu

- zpracování plánu péče o zvláště chráněné území,
- geodetické zaměření a vytyčení hranic ZCHÚ a stabilizace hlavních lomových bodů hranic ZCHÚ a jeho vyhlášeného ochranného pásma v terénu, vyhotovení geometrického plánu pro oddělení reálné části parcely za účelem výkupu pozemku v ZCHÚ nebo v jeho ochranném pásmu, jeho převodu do správy příjemce nebo změny druhu pozemku či způsobu jeho využití na části původní parcely, včetně vytyčení části pozemku a vyhotovení geometrického plánu za účelem rozdílného managementu na jednom pozemku,
- provádění pruhového značení hranic ZCHÚ, výroba, instalace nebo údržba tabulí vyznačujících ZCHÚ nebo jeho ochranné pásmo, hraničních kůlů, informačních tabulí, dále tabulí usměrňujících pohyb veřejnosti a ostatního vybavení ZCHÚ umístěného v terénu, jehož funkcí je informovat o speciálním režimu daného území a jeho přírodních hodnotách,
- údržba, oprava nebo budování bariér, zábradlí a jiných zařízení, usměrňujících pohyb návštěvníků, opravy a rekonstrukce stezek a cest,
- odstraňování nepovolených skládek odpadu,
- odstraňování zbytků nefunkčních technických zařízení, objektů apod.,
- opatření zabráňující projevům eroze způsobené lidskou činností, včetně likvidace jejích následků,
- zajištění péče o památné stromy.

Věcné cíle u vodních děl

- Uvedení vodních nádrží v ZCHÚ, do právního stavu naplněním vodoprávních předpisů:
 - zajišťováním technickobezpečnostního dohledu,
 - předáním parametrů zvláštních povodní příslušným orgánům státní správy,
 - zpracováním manipulačních řádů pro vodní díla (rybníky),
 - získáním práva k nakládání s vodami pro všechny vodní plochy,
 - zpracováním provozních hospodářských řádů a získáním potřebných výjimek z vodního zákona umožňujícím účelový chov ryb.
- Oprava a rekonstrukce technických objektů (hráze, výpustní zařízení, bezpečnostní přelivy, loviště, kádiště, česlové uzávěry, obvodové stoky, odpadní stoky) zajišťujících funkčnost vodních děl, včetně řešení vzniklých havarijních stavů.
- Průběžné odstraňování náletových dřevin, zejména na návodních stranách hrází a dřevin ohrožujících stabilitu hrází včetně realizace opatření uvedených ve zprávách o zajišťování technickobezpečnostního dohledu. Realizace opatření souvisejících s údržbou břehových porostů.
- Postupná realizace odtěžení části eutrofních sedimentů u vodních nádrží souvisejících s úpravou lovišť a kádišť, stokováním rybníků, odbahněním lokalit tam, kde byly odstraněny zdroje a příčiny zazemňování rybníků (realizace protierozních opatření v povodí, změna způsobu využití pozemků v údolních nivách, dobudování ČOV pro komunální a splaškové vody, revitalizace povodí nebo jejich části apod.).

- Údržba, oprava nebo budování vodních nádrží jako stanovišť chráněných druhů rostlin nebo živočichů nebo zařízení a objektů sloužících úpravě vodního režimu ve prospěch části přírody, pro jejichž ochranu bylo ZCHÚ zřízeno.

Věcné cíle u drobných vodních toků

- likvidace nebo redukce rostlin nebo živočichů, patřících ke geograficky nepůvodním nebo invazním druhům, poškozujících části přírody, pro jejichž ochranu bylo ZCHÚ zřízeno,
- údržba břehových porostů podél vodních toků,
- zajištění povinností spojených se správou vodních toků, jak vlastních pozemků na kterých se nacházejí koryta vodních toků, tak sousedících pozemků,
- údržba staveb a zařízení v korytech vodních toků, zajišťování průtočné kapacity, průtočného profilu včetně odstraňování povodňových škod na těchto objektech.

Věcné cíle u lesních pozemků

- zpracování lesního hospodářského plánu,
- údržba nebo oprava lesních účelových komunikací,
- údržba, oprava nebo budování bariér (oplocení) proti šíření živočichů patřících ke geograficky nepůvodním nebo invazním druhům, poškozujících části přírody, pro jejichž ochranu bylo ZCHÚ zřízeno,
- provádění prací a zásahů směřujících k úpravě druhové nebo prostorové skladby lesa směrem k přírodě blízkému stavu,
- likvidace nebo redukce rostlin nebo živočichů, patřících ke geograficky nepůvodním nebo invazním druhům, poškozujících části přírody, pro jejichž ochranu bylo ZCHÚ zřízeno,
- péče o zdravotní stav lesních porostů, ochrana porostů před působením škodlivých činitelů (ochrana před škodami zvěří, fytofágním hmyzem apod.)
- provádění prací (odvětvování, krácení kmenů, odkornování apod.) nezbytných k bezpečnému ponechávání odumřelého dřeva v lesních porostech,
- vysazování stanovištně původních melioračních a zpevňujících dřevin a vysazování nebo udržování hospodářsky nevýznamných druhů dřevin přirozené skladby a jedle bělokoré v lesních porostech a následná ochrana provedených výsadeb.

Věcné cíle u ostatních pozemků

- údržba a budování zařízení sloužících k úpravě hladiny podzemní vody a jejich rekonstrukce,
- narušování půdního povrchu pro usnadnění rozvoje konkurenčně málo schopných rostlinných druhů,
- údržba, oprava nebo rekonstrukce komunikací, které jsou v majetkové správě příjemce,
- přeplavování půdního povrchu pro rozvoj ekosystémů záplavových území,
- převody orné půdy na trvalé travní porosty,
- likvidace expanzivních a invazních druhů organismů,
- údržba slepých a odstavených říčních ramen a drobných tůní, resp. umělé budování podobných ploch jako stanovišť ohrožených druhů rostlin a živočichů drobných vodních ploch,
- čištění a údržba odvodňovacích příkopů na mokřadních stanovištích k udržení sukcesních řad mokřadních ekosystémů,

- simulace tradičních hospodářských činností (kosení, pastva, úhorové hospodaření, biomeliorační zásahy, likvidace rákosu, odstraňování náletu dřevin aj.) k udržení polopřírodních ekosystémů,
- přemísťování lokálních populací zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů z důvodu jejich ohrožení,
- repatriace a reintrodukce zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů včetně následné péče,
- zajišťování původního genetického materiálu jako způsob záchrany genofondu ohrožených druhů rostlin a živočichů,
- obnova přírodě blízkého stavu anorganických útvarů a jevů (údržba geologických profilů, jejich zajišťování před erozí, čištění nárostů dřevin na skalních útvech apod.).

Věcné cíle u ostatního majetku

- výroba, instalace nebo údržba informačních tabulí, dále tabulí usměrňujících pohyb veřejnosti a ostatního vybavení umístěného v terénu, jehož funkcí je informovat o speciálním režimu daného ZCHÚ a jeho přírodních hodnotách;
- údržba, oprava, rekonstrukce, či modernizace nebo budování bariér, zábradlí, povalových chodníků, uzávěr jeskyní a jiných zařízení, usměrňujících pohyb návštěvníků ZCHÚ;
- údržba, oprava nebo rekonstrukce či modernizace nebo budování staveb sloužících pro potřeby ochrany a péče o ZCHÚ.

Cílem opatření prováděných na majetku státu v ZCHÚ, je stabilizace přírodních faktorů prostředí, ovlivňujících či podmiňujících existenci chráněných ekosystémů a ostatních objektů, i faktorů umělých (lidskou činností ovlivněných), které jako součást pravidelných hospodářských zásahů spolupůsobily při jejich vzniku a utváření. Jedná se převážně o pravidelně prováděné zásahy a opatření, které výrazně přispívají ke zvýšení početnosti zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů a zlepšení stavu přírodních společenstev.

Konkretizované věcné cíle jsou součástí regulačního a asanačního managementu (řízené péče o ZCHÚ). Oba způsoby se navzájem prolínají a odlišují se tím, že u regulačního managementu se jedná o nutná opakovaná opatření a zásahy. U asanačního managementu se jedná o opatření a zásahy, které mají zpravidla jednorázový charakter.

Technicko-ekonomické zdůvodnění cílů a parametrů výdajového subtitulu

Účelově vázané prostředky státního rozpočtu k naplňování povinností souvisejících se správou majetku státu v ZCHÚ budou využívány výhradně odbornými organizacemi státní ochrany přírody. Výdajový subtitul je dnes již nezbytnou součástí stávající programové nabídky, v níž doplňuje finanční nástroje (národní i evropské) orientované na odlišné cíle nebo odlišné žadatele.

Správu majetku státu v ZCHÚ a s tím související povinnosti, které odborné organizace ze zákonů mají, není možné hradit ze stále se snižujících rozpočtů jednotlivých organizací. To v mnoha případech znemožňuje např. uvedení rybníků do právního stavu a vystavuje odborné organizace riziku sankcí od příslušných orgánů státní správy. Majetek státu v ZCHÚ navíc podléhá různým stupňům ochranných režimů, z kterých vyplývají omezení jejich hospodářského využití nebo přímé zákazy určitých činností. Takový majetek nelze v celém rozsahu pronajímat a u organizačních složek státu jsou navíc tyto příjmy příjmem státního rozpočtu. Z důvodu nutnosti zachovat předmět ochrany jednotlivých zvláště chráněných území je nutné realizovat opatření, vyplývající ze schválených plánů péče (nelesní pozemky),

nebo zajišťovat jejich provozuschopnost opravami technických objektů, např. u rybníků, drobných vodních toků apod.

Předmětem programového financování je dle stavu v roce 2012 následující rozsah pozemků a drobných vodních toků ve správě odborných organizací:

Lesní pozemky	92,1 tis. ha
Vodní plochy	4,1 tis. ha
Zemědělská půda	12,8 tis. ha
Ostatní pozemky.....	11,3 tis. ha
Drobné vodní toky	1,4 tis. km

Celkem se jedná o cca 120,3 tis. ha pozemků a cca 1,4 tis. km drobných vodních toků.

Vodní díla a drobné vodní toky:

Jedná se o zajišťování povinnosti vlastníků, které vyplývají z platné legislativy (zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny ve znění p.p., zákon č. 254/2001 Sb., vodní zákon, ve znění pozdějších předpisů.). V minulosti nebyly tyto potřeby plně zohledňovány a byly řešeny zejména havarijní stavy, a to v případech, kdy hrozí zánik předmětu ochrany, nebo sankce za neplnění podmínek rozhodnutí orgánů státní správy.

Některé z povinností a nutných opatření mají trvalý charakter, část je jednorázového charakteru a souvisí s naplněním vodoprávních předpisů a uvedením státního majetku do právního stavu a část má periodický charakter (dále uvedeno).

TBD – technickobezpečnostní dohled opatření mají trvalý, opakovaný charakter.

Povinnost zajišťovat TBD může vodohospodářský orgán uložit z vlastního podnětu prakticky na každý větší rybník a je podmínkou při kolaudačních řízeních a uvedení vodního díla do trvalého provozu po provedených opravách a rekonstrukcích hrází, výpustních zařízení, bezpečnostních přelivů, a dalších technických objektů.

TBD je nutné zajišťovat u 20 velkých rybníků s výměrou nad 20 ha, např. Novozámecký, Máchovo jezero, Řežabinec, Bohdanečský, a další.

Manipulační řády opatření mají jednorázový charakter.

Jedná se o uvedení státního majetku do právního stavu. Povinnost předložit Provozní a manipulační řád může z vlastního podnětu stanovit vodohospodářský orgán a je jedním z dokladů, které musí být předloženy při kolaudačních řízeních a uvedení vodního díla do trvalého provozu po provedených opravách a rekonstrukcích hrází, výpustních zařízení, bezpečnostních přelivů, a dalších technických objektů.

Hospodářsko provozní řády opatření mají jednorázový charakter, právo k nakládání s vodami je nutné po ukončení platnosti periodicky opakovat.

Lze je spojit s právem k nakládání s vodami. Výsledkem vodoprávních řízení je rozhodnutí o udělení výjimky dle ustanovení vodního zákona, umožňující například chov ryb se stanovenými limity pro vnos cizorodých látek (závadné látky) do vodního prostředí (hnojení, vápnění, chemické prostředky, obsádky, krmení, ukazatele pro sledování jakosti povrchových vod).

Opravy a rekonstrukce technických objektů (hráze, výpustní zařízení, bezpečnostní přelivy, loviště, kádiště, česlové uzávěry, obtokové stoky apod.) opatření mají jednorázový charakter.

Stav těchto zařízení bezpodmínečně podmiňuje existenci mnoha chráněných území a má bezprostřední vliv na ekosystémy, vázané na vodní prostředí. Ovlivňuje možnost pronájmu státního majetku k účelovým hospodářským činnostem (rybníkářské hospodaření). Ve většině případů se bude jednat zejména o opravy, rekonstrukce a řešení vznikajících havarijních stavů, kdy zůstávají rybníky bez vody 1 i více let. V řadě lokalit se z těchto důvodů projevují nepříznivé dopady na kriticky ohrožené druhy rostlin a živočichů.

Postupné odtěžení eutrofních sedimentů jednorázová nebo etapově řešená opatření.

V důsledku intenzifikace zemědělské výroby, nevhodného způsobu hospodaření v údolních nivách, vysokého % zornění půdy jsou rybníky zazemňovány a předzásobeny živinami na mnoho let dopředu. Spolu s intenzifikací rybníkářského hospodaření v období 60. – 80. let došlo ke změnám trofie rybníčních ekosystémů. Tyto faktory negativně ovlivňují stanovištní podmínky a výskyt ohrožených druhů rostlin a živočichů nejen v rybníčních ekosystémech, ale i v ekosystémech vázaných na vodní prostředí a jeho kvalitu. Obecně se projevují snižující se druhovou rozmanitostí organismů a snižující se početností populací jednotlivých druhů. Cílem je tam, kde je to možné, postupný návrat k oligotrofizaci, který je podporován ochranou přírody definovanými účelovými extenzivnějšími způsoby využití těchto lokalit.

Údržba břehových porostů opatření mají trvalý charakter.

Jedná se o povinnosti vlastníka vodního díla. Způsob provedení opatření vyplývající z jednotlivých schválených plánů péče, pro jednotlivá ZCHÚ. Jedná se o údržbu státních pozemků.

Ostatní – např. likvidace náletových dřevin na návodních stranách hrází opatření má trvalý charakter

Jedná se o povinnosti vlastníka vodního díla, kterou ukládají zprávy z TBD. Nálet ohrožuje bezpečnost hrází, v mnoha případech se jedná o 30 – 50 leté stromy. Povinnost je ukládána v rozhodnutích vodohospodářských orgánů.

Lesy:

Nutná opatření v lesích jsou na území národních parků zajišťována v rámci rozpočtu správ národních parků, na území CHKO a AOPK ČR tato opatření nejsou rozpočtem pokryta vůbec. Některá opatření jsou zajišťována z prostředků PPK. Od r. 2003 napomáhal k plnění těchto úkolů podprogram Správa nezcizitelného státního majetku. Jedná se o zajišťování povinnosti vlastníků, které vyplývají z platné legislativy (zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 289/1995 Sb., „lesní zákon“, ve znění pozdějších předpisů). Některé z povinností a nutných opatření mají trvalý charakter a část má periodický charakter (dále uvedeno).

Lesní hospodářské plány opatření má periodický charakter.

Jedná se o základní povinnost vlastníka lesa, plynoucí z lesního zákona. Lesní hospodářský plán je základní nástroj hospodaření v lese, bez kterého nemůže vlastník lesa

plnit další povinnosti plynoucí z lesního zákona. Lesní hospodářské plány se zpracovávají zpravidla na období 10 let.

Opatření ochrany lesa, ochrana genofondu dřevin, meliorace a hrazení bystrin opatření mají trvalý nebo periodický charakter.

Jedná se o průběžně realizovaná opatření plynoucí z okamžitého stavu lesních porostů. Dále se jedná o opatření, zabezpečující udržení dobrého technického stavu lesních komunikací, které zajišťují ochranu lesních porostů. Způsob a rozsah prováděných opatření stanoví plány péče, lesní hospodářské plány a rozhodnutí orgánů státní správy lesů.

Ostatní pozemky:

Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů., definuje nutná opatření a povinnosti vlastníků pozemků v územích s různými ochrannými režimy.

Státní pozemky, které jsou součástí zemědělského půdního fondu a jsou zároveň součástí zvláště chráněných území (dále jen ZCHÚ), je nutné rozčlenit na pozemky ve velkoplošných ZCHÚ (území národních parků, popřípadě chráněných krajinných oblastí) a pozemky v maloplošných ZCHÚ.

Pozemky na území velkoplošných ZCHÚ, zejména na území národních parků, jsou ve většině případů součástí pozemků, které jsou účelově obhospodařovány na základě nájemních smluv, uzavřených Pozemkovým fondem ČR. Ty jsou využívány např. k extenzivní pastvě s určeným počtem VDj na 1 ha plochy. Jednou z podmínek je např. kosení nedopasků na těchto plochách. V mnoha případech se bude jednat o převzetí pozemků v údolních nivách v I. a II. zónách národních parků. Uváděné pozemky jsou z hlediska managementových opatření bezzásahové, neboť se jedná o rozšířené břehové porosty (30 – 50 let staré), které dnes mají charakter lesních pozemků s odpovídající druhovou skladbou dřevin (např. horské olšiny). Část pozemků, určených k převodu, má charakter mokřadů, pramenišť a rašelinišť. Na uvedených plochách je nutná především likvidace náletových dřevin. Část pozemků bude vyžadovat zatravněním přechod z orné půdy na trvalé travní porosty, zejména u pozemků, ovlivňujících ekologickou stabilitu drobných vodních toků a následně jejich biotu. Jako příklad lze uvést pozemky ve III. zóně národního parku Podyjí. Pozemky tohoto charakteru budou vyžadovat následnou údržbu.

Lze předpokládat, že jenom část pozemků bude vyžadovat pravidelné vkládání státních prostředků u periodicky se opakujících zásahů, např. luční enklávy v kaňonu Dyje, vřesoviště, pozemky v národním parku KRNAP, včetně pozemků s výskytem invazních druhů rostlin, vyskytujících se převážně v povodí drobných vodních toků (netýkavka žláznatá, křídlatka). Prostředky k likvidaci nežádoucích druhů budou nutné pro všechny kategorie ZCHÚ.

Odlišný přístup je nutné volit v maloplošných ZCHÚ. Vzhledem k různorodosti potřeb a opatření má péče o tyto pozemky zcela odlišný charakter. Zde jsou nutné zásahy (v souladu se schválenými plány péče) podporující zachování přirozených stanovištních podmínek a ochranu zde se vyskytujících chráněných druhů flory a fauny. Většinu zásahů není možné realizovat v běžných agrotechnických lhůtách, např. kosení s ohledem na entomofaunu je nutné provádět v podzimním období, popřípadě s ponecháním částí ploch bez zásahu, po ukončení hnízdního období ptáků. Podle předmětu ochrany je v mnoha případech nutný plánovaný zásah provádět např. až po ukončení vegetačního období zvláště chráněných druhů rostlin. V mnoha případech jsou zásahy spojeny s následnou nutností dílčí likvidace organické hmoty. Část pozemků vyžaduje speciální management, při realizaci záchranných programů (např. perlorodka říční). Opatření i jejich časový průběh jsou přizpůsobovány jednotlivým předmětům ochrany. Části pozemků je nutné kosit opakovaně během jedné vegetační sezóny. Je nutné likvidovat např. rákos, expandující do lučních společenstev včetně

likvidace náletových dřevin na rašeliništích, slatiništích, druhově bohatých loukách apod. Pozemky tohoto charakteru jsou jen obtížně pronajímatelné a většinu nutných opatření lze realizovat výhradně formou placených služeb. Jedná se o zásahy, které je možné realizovat pouze s využitím malé mechanizace nebo ručním způsobem. Část pozemků je nevhodná k hospodářskému využívání a zásahy spočívají např. v likvidaci zavlečených nežádoucích druhů. V různé míře se ve všech maloplošných ZCHÚ projevuje i ostrůvkovitý efekt (okolo území jsou intenzivně využívány zemědělské pozemky anebo naopak, pozemky s útlumem zemědělské činnosti, zejména v posledním desetiletí).

Maloplošná zvláště chráněná území - hodnocení a zdůvodnění potřeb aktivních zásahů a hospodářské činnosti.

V soustavě maloplošných zvláště chráněných území je vyhlášeno cca 2300 maloplošných ZCHÚ všech kategorií o celkové rozloze cca 96 000 ha.

V této soustavě je zhruba 30-40% zvláště chráněných území, především pak na nelesní půdě, které jsou zcela závislé na pravidelném hospodaření.

Aktivní zásahy vyžadují veškerá ZCHÚ, jsou to kupř. jednorázová či doplňující činnost ke značení jejich hranice, geodetická stabilizace, údržba cest, schodišť, zábradlí, povalových chodníků, vyhlídkových věží, lokální asanační zásahy atp.

U lesních ekosystémů jsou to specifické hospodářské zásahy různé intenzity, směřující k obnově přirozené skladby dřevin, různověkosti porostu, obnově bylinného patra atp.

Následující zdůvodnění má potvrdit nutnost a oprávněnost hospodaření v maloplošných zvláště chráněných územích, především na nelesní půdě, s vědomím, že bez cílené péče a managementu by celá řada přírodovědecky cenných lokalit s výskytem mnoha vzácných druhů rostlin a živočichů dříve nebo později z naší přírody vymizela.

Rozmanitost zastoupení biotopů v naší krajině a s tím související rozmanitost v zastoupení soustavy ZCHÚ je ve středoevropské krajině podmíněna dlouhodobým hospodařením člověka a jeho domácími zvířaty (s větší intenzitou) od středověku. Intenzita a způsob obhospodařování středoevropské krajiny není stále stejný, odrazily se v něm v první řadě klimatické výkyvy (12.-13. století, 15.-16. století – století oteplení) 18. a 19. století naopak ochlazení. V době teplých výkyvů při demografické expanzi docházelo k výkonnějšímu zemědělství, zakládání vinic, rybníků, využívání polí, zakládání pastvin atp.

Výrazně však ovlivnily stav a strukturu krajiny i hospodářsko-politické události, jako byly husitské války nebo třicetiletá válka, která měla za následek úbytek obyvatel a výrazné snížení hospodaření v krajině. Tehdy byla nastartována přirozená sukcese, nelesní ekosystémy, jako pole, vinice, pastviny a louky zarůstaly dřevinami. Následný demografický nárůst vždy však tuto sukcesí pozastavil postupným návratem hospodaření.

V naší přírodě a současně i v naší soustavě maloplošných zvláště chráněných území je zastoupena reprezentativní soustava typů biotopů od těch, které jsou konečným vyváženým stadiem klimatického či edafického klimaxu až po biotopy, jejichž existence je podmíněna více či méně pravidelnými hospodářskými zásahy člověka nebo jeho domácími zvířaty. Dle Oduma (1977) klasifikováno jako společenstva tzv. antropogenního subklimaxu.

Je nutno uvést, že ani v posledních 60 letech naše ZCHÚ neměla kontinuitu stálého obhospodařování. Většina z našich ZCHÚ, kde byl motivem ochrany biotop, vyžadující hospodářské zásahy, ztratila optimální způsob hospodaření během II. světové války, ale především po ní. Kolektivizace pak na dlouhou dobu přerušila optimální hospodaření tím, že se na pozemcích nehospodařilo vůbec nebo se hospodařilo způsobem intenzivním. Pozemky, které zůstaly na okraji zájmu, tj. mokré louky nebo naopak suché pahorky a stráně, obhospodařovány nebyly. Často byly navíc zalesňovány dřevinami.

Technologické změny ve využívání přírodních zdrojů sice pomohly zmírnit sociální a ekonomické hrozby, spojené s dostupností potravin a nerostných surovin, ale zároveň

nepříznivě ovlivnily čistotu vody, ovzduší, kvalitu půdy, hodnotu krajiny a její biodiverzitu a to mnohdy i nenávratně.

Tento trend je dlouhodobý a celosvětový a proto byl světovými organizacemi definován pojem „šetrné hospodaření či ekosystémový management“. Řada světových institucí jej přijmula jako svoji strategii (viz. světová konference 1999 v Trondheimu). Na strategii ekosystémového přístupu k řešení střetu člověka s přírodou upozornil v 50 letech minulého století jeden ze zakladatelů moderní ekologie E. P. Odum. Ten svůj teoretický model péče o ekosystémy podepřel konceptem ekologické sukcese, jako uspořádaného přirozeného procesu, který směřuje ke stabilizovanému ekosystému s maximem biomasy na jednotku energie. Ve ZCHÚ, kde dochází k řízenému hospodaření, jsou z hlediska bioenergetiky (poměru respirace a produkce) vyváženými společenstvy pouze vyžralá klimaxová společenstva.

Větší procento je však těch, které hospodářské zásahy ve větší či menší míře vyžadují. Pravidelné hospodářské zásahy, typické pro naši krajinu, nejsou z hlediska energetické bilance nic jiného, než dodávání energie. Důležité je stanovit taková množství dodané (dodatkové) energie, která je pro daný ekosystém vyhovující a optimální. Tuto energii, podloženou finanční částkou je třeba vnímat jako nezbytnou sumu, kterou musíme zaplatit, abychom udrželi v soustavě chráněných území takové ekosystémy, které jsou na hospodářských zásazích existenčně závislé. Odhadnutá optimální finanční částka na hospodaření ve ZCHÚ by měla být navržena v platném plánu péče.

V současné době stále v povědomí veřejnosti převládá představa, že hospodaření ve všech oblastech lidské činnosti musí být ekonomicky výhodné. Ekonomická teorie nemá dosud kategorii, v níž by se vyjádřila hodnota přirozené biologické produkce, včetně hodnoty zdrojů. Obecné povědomí je, že příroda je zadarmo.

Je třeba přiznat, že nám v oboru chybí dlouhodobé údaje o hospodaření, přežívání populací, o disturbancích atp. v těchto územích, tak jak je mají k dispozici kupř. pro chráněná území k dispozici v Anglii, kde jsou data stará více než 100 let nebo data o našem rybníkářství, stará více než 300 let.

Pro ochranu přírody je nezbytné monitorování změn v ekosystému po hospodářských opatřeních. Je to nebytné k získání informace k zajištění doplňujícího hospodaření či jeho změny, běžně užívaný jako „adaptivní management“.

Cílem managementu není ani tak řízení přírodních systémů, ale spíše řízení lidské invence, které do těchto systémů vstupují.

Vydáním zákona o ochraně přírody a krajiny 114/92 Sb. v roce 1992 se změnil systém péče o ZCHÚ. Podstatnou změnou je povinnost zpracovávat plány péče a podle těchto plánů péče ve ZCHÚ hospodařit. Výrazné zlepšení stavu společenstev ve ZCHÚ, kde se pravidelně hospodaří, je v přírodě patrné a je jej možno doložit konkrétními daty. Každý jednotlivý zásah je pravidelně každoročně dokumentován, jsou zaznamenávána klíčová data, která jsou podkladem pro vyhodnocení při zpracovávání plánu péče, popř. k dalšímu dlouhodobému porovnání a ověření vhodnosti managementových zásahů, jejich způsobu a frekvence.

Dokumentace managementu je zakládána v ústředním seznamu do rezervačních knih. Prioritním úkolem ochrany přírody je získávat další znalosti o klíčových biotopech, jednotlivých druzích, jejich ekologii, rozmnožování, šíření, zapojení do potravních řetězců atp. Je třeba vědět, které druhy prioritně chránit, jaké podmínky pro ně připravit, aby jejich existence a vývoj byly optimální, abychom z přírody neztráceli další druhy.

Rozhodujícím faktorem existence chráněného území je jeho velikost plochy. Je třeba chráněné území jako část pevniny, související s určitým biotopem. Svým vymezením a lokalizací v kulturní krajině se chráněná území stávají ostrovem a to se všemi důsledky ostrovního efektu (viz pokles druhů, související s efektem velikosti plochy).

Stejně významným faktorem je, kromě velikosti, i doba existence těchto chráněných území.

Pokud se jedná o hospodaření v současných i budoucích chráněných územích (s cílem udržet maximální druhovou diverzitu), je třeba uvážit, že jen málo těchto území bude mít takové

zázemí, ze kterého bychom mohli očekávat zpětnou kolonizaci. Jakmile budeme znát rychlost vymírání a kolonizace pro jednotlivé taxonomické skupiny, budeme moci odhadnout minimální účelnou plochu. Výhodné by bylo organizovat i větší počet chráněných území stejného typu, napodobující ostrovní archipelagy a zároveň sloužící jako prostory pro vzájemnou rekolonizaci. Při opakovaném poškození části chráněného území (požáry, laviny, těžba, sesuvy atp.), je třeba počítat i se zvyšujícím se počtem tzv. tolerantních druhů na úkor tzv. specialistů. Náhlé zvýšení jednoho druhu je vždy na úkor druhů ostatních. V malých rezervacích je proto žádoucí přistoupit k umělému potlačení prosperujícího druhu a výsevu či dosadbě druhů žádoucích. Fragmentace biotopů má za následek poškození jednotlivých trofických řetězců.

Nízká početnost populace je alarmující a je pravděpodobné, že bez podpůrného managementu by došlo k následnému vymizení druhu.

Okrajový efekt – izolovanému chráněnému území hrozí další nebezpečí a to je okrajový efekt, který nepříznivě ovlivňuje přirozený stav ekosystému. Ochrana přírody by měla znát pro každé území rozsah tzv. pufrací zóny, která vliv tohoto okrajového efektu sníží.

Velikost populací a znalost interakce mezi druhy jsou dalšími kritérii perspektivy existence chráněného území.

V neposlední řadě musí ochrana přírody zajišťovat management vzácných druhů rostlin a živočichů s výskytem na okraji areálu. Zajištění takového managementu, zpravidla v maloplošných ZCHÚ, je velmi náročné a finančně nákladné.

Všechny tyto uvedené charakteristiky je třeba zohlednit především u zajišťování managementu v maloplošných ZCHÚ, je třeba pečlivě vážit jednotlivé postupy, kombinace a intenzitu zásahů, aby navržený postup hospodaření byl efektivní a aby jím i vynaložené finanční prostředky byly účelně využité.

Ostatní majetek v ZCHÚ:

Zákon č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny, ve znění pozdějších předpisů, definuje nutná opatření a povinnosti orgánů ochrany přírody v územích s různými ochrannými režimy. Jsou v praxi naplňovány budováním různých staveb a zařízení, a to i na cizích pozemcích. Takovými stavbami jsou například různé konstrukce umožňující bezpečný přechod osob přes území zranitelná z hlediska ochrany přírody nebo nebezpečná z hlediska pohybu návštěvníků. Jedná se například o různé povalové chodníky, žebříky apod. Do této kategorie patří též pevné uzávěry jeskyní a štol. Mezi zařízení ochrany přírody lze pak zařadit tabule označující zvláště chráněná území, různé informační tabule, vybavení naučných stezek apod. Tyto stavby a zařízení jsou často nezbytným doplňkem zvláště chráněného území umožňujícím zajistit jeho ochranu nebo adekvátní péči o ně.

6. BILANCE POTŘEB A ZDROJŮ FINANCOVÁNÍ VÝDAJOVÉHO SUBTITULU

Bilance potřeb a zdrojů financování subtitulu je uvedena na formuláři S 09 270 – viz příloha č. 4

Pro naplnění věcných cílů podprogramu se předpokládá na období pěti let (2013 – 2017) potřeba finančních prostředků ze státního rozpočtu ve výši cca 125 mil. Kč, která bude členěna v jednotlivých letech v objemech cca 25 mil. Kč.

Finanční prostředky budou využívány prioritně pro lokality podle stupně ohrožení předmětu ochrany nebo např. u vodních ploch k postupnému uvádění části ZCHÚ do právního stavu opět s přihlédnutím k významu území a stupni jeho ohrožení.

Bez zohlednění této potřeby nelze správu majetku státu v ZCHÚ zajistit a odborné organizace státní ochrany přírody jsou nuceny porušovat právní předpisy se všemi z toho vyplývajícími dopady .

7. OBSAH INVESTIČNÍHO ZÁMĚRU, OBSAH ŽÁDOSTI O POSKYTNUTÍ DOTACE A SYSTÉM KRITÉRKÍ PRO JEJICH POSOUZENÍ Z HLEDISKA ZABEZPEČENÍ A REALIZACE CÍLŮ PORPOGRAMU

Účastníci programu předkládají investiční záměr s údaji a podklady stanovenými Vyhláškou 560/2006 Sb., o účasti státního rozpočtu na financování programů reprodukce majetku, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „Vyhláška 560/2006“) a Pokynem MF R 1 – 2010 k řízení programů a provozování informačního systému programového financování.

Dále účastníci programu předkládají žádost o poskytnutí dotace, která musí obsahovat:

- 1) Stavební povolení, nebo doklad o ohlášení, pokud to charakter akce vyžaduje, případně zdůvodnění jeho nevydání.
- 2) Základní dokumentaci k zadání, průběhu a výsledkům zadávacího řízení na dodavatele podle zákona č. 137/2006 Sb., o veřejných zakázkách, ve znění pozdějších předpisů, pokud je účastník programu povinen postupovat podle tohoto zákona, tj. alespoň doložení výzvy potřebnému počtu zájemců, protokol z otvírání obálek, protokol o hodnocení nabídek výběrovou komisí a rozhodnutí o vybrané nabídce, případně zdůvodnění jeho neprovedení.
- 3) Návrhy smluv o dílo s dodavateli. U smluv uzavíraných se sazbou práce za normohodinu bude předloženo čestné prohlášení s uvedením přesné částky, za kterou bude akce realizována a s uvedením prohlášení, že smlouvy se sazbou práce za normohodinu jsou uloženy u účastníka programu.
- 4) Aktualizovaný formulář „Dokumentace akce“ S 09, pokud je žádost předkládána samostatně po IZ.
- 5) Projektovou dokumentaci pokud to charakter akce vyžaduje.
- 6) Výjimky dle zákona č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny ve znění pozdějších předpisů, nebo zdůvodnění jejich nepředložení.

Správce programu si vyhrazuje právo na vyžádání dalších dokladů k akcím (t.j. IZ, celková žádost atd.) nad rámec výše uvedeného.

Veškeré předložené kompletní investiční záměry a celkové žádosti jsou projednány pracovní skupinou pro subtitul zřízené správcem subtitulu.

Finanční prostředky lze v rámci jednotlivých odborných organizací ochrany přírody poskytovat na opatření v následujícím pořadí důležitosti:

1. - opatření na území NPR, NPP a I. zóny NP, opatření týkající se vymezení a označování hranic ZCHÚ, vyhotovení plánů péče a zpracování lesích hospodářských plánů, zpracování dokumentace vodních děl,
2. - opatření na území PR, PP, I. zóny CHKO a II. zóny NP,
3. - opatření na území III. zóny NP a II. zóny CHKO a opatření ve prospěch památných stromů a jeskyní,
4. - opatření na území III. a IV. zóny CHKO a ochranného pásma ZCHÚ.

MŽP může příjemci určit opatření, jejichž realizaci je povinen zajistit přednostně.

8. PRAVIDLA NA ÚHRADU FAKTUR, ČERPÁNÍ FINANČNÍCH PROSTŘEDKŮ A SYSTÉM KONTROL TOHOTO ČERPÁNÍ

Příjemcem finančních prostředků z tohoto subtitulu – účastníky programu jsou:

- Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky,
- Správa Krkonošského národního parku,
- Správa Národního parku a Chráněné krajinné oblasti Šumava,

Správa Národního parku České Švýcarsko,
Správa Národního parku Podyjí,
Správa jeskyní ČR.

V případě změn organizačního řádu MŽP i nově vzniklé odborné organizace ochrany přírody (OSS a PO) zřízené MŽP.

Financování akcí bude prováděno v souladu s Vyhláškou č. 560/2006 Sb. ve znění pozdějších předpisů a Pokynu č. R-1 2010 k řízení programů a provozování informačního systému programového financování, t.j. na základě „Stanovení výdajů na financování akce“ (organizační složky státu) vydaným správcem subtitulu - programu, nebo „Rozhodnutí o poskytnutí dotace“ (příspěvkové organizace) vydaným správcem subtitulu - programu.

Dotace je účastníku programu poskytována ve výši 100 % z celkových nákladů akce.

Veškerá opatření nesmí být realizována za účelem zisku.

V případě, že účastník programu je plátcem daně z přidané hodnoty, se DPH nesmí hradit ze státního rozpočtu. Jestliže příjemce dotace je plátcem DPH, ale činnost, na kterou žádá dotaci, není předmětem daně, může mu být přiznána dotace včetně DPH. Pokud žadatel chce, aby mu byla přiznána dotace včetně DPH (má na ni nárok) je povinen v žádosti o dotaci uvést, že je plátcem DPH, specifikovat předmět činnosti, ze kterých je plátcem a k žádosti připojit prohlášení, ve kterém uvede, na jaké činnosti si nemůže uplatnit odpočet daně na vstupu.

Finanční prostředky jsou poskytovány z rozpočtu Ministerstva životního prostředí (dále jen „MŽP“), ve kterém jsou účelově vázány na zajišťování předmětu podpory v rámci subtitulu „Správa nezcizitelného státního majetku v ZCHÚ“.

Odbor obecné ochrany přírody a krajiny MŽP posoudí IZ a žádost o přidělení finančních prostředků (jak výše uvedeno) a po schválení výše přidělených finančních prostředků pro konkrétní akci a účastníka programu, podá žádost o provedení rozpočtového opatření na odbor rozpočtu MŽP.

Finanční prostředky budou uvolněny jednotlivým účastníkům programu rozpočtovým opatřením odborem rozpočtu MŽP na základě žádosti odboru obecné ochrany přírody a krajiny MŽP.

Pokud jsou účastníku programu poskytovány další finanční prostředky ze Státního fondu životního prostředí, od Ministerstva zemědělství, případně z jiných zdrojů státního rozpočtu, nesmí dojít k jejich souběhu na totéž opatření. Čestné prohlášení příjemce o této skutečnosti je nedílnou přílohou žádosti o poskytnutí finančních prostředků.

Zhotovitelům a dodavatelům akcí financovaných za účasti státního rozpočtu může účastník programu poskytovat zálohy z prostředků státního rozpočtu až do 10 % výše podílu státního rozpočtu na financování stavby celkem (vč. její technologické části). Vyúčtování musí být provedeno ve lhůtě 100 kalendářních dnů.

Pro vyúčtování finančních prostředků u jednotlivých účastníků programu platí příslušné pokyny Ministerstva financí pro zúčtování vztahů ke státnímu rozpočtu České republiky.

Věcná kontrola a kontrola čerpání dotace v průběhu akce bude namátkově prováděna pracovníky odboru obecné ochrany přírody a krajiny a členy pracovní skupiny, nebo jejich

zástupců. Kontrola čerpání dotace bude prováděna pracovníky odboru obecné ochrany přírody a krajiny u rozestavených akcí a po ukončení akce v rámci Závěrečného vyhodnocení akce.

Finanční prostředky lze poskytnout na realizaci činností nebo prací, odpovídajících jednotlivým opatřením uvedených v této dokumentaci.

Finanční podporu lze poskytnout na tato opatření:

Péče o majetek státu v ZCHÚ a jejich ochranných pásmech, které jsou v majetkové správě příjemce a správa drobných vodních toků.

A. Zpracování dokumentů nezbytných pro zajištění péče o majetek státu v ZCHÚ a správu drobných vodních toků:

- a) vyhotovení plánu péče nebo jeho části o ZCHÚ a jeho ochranného pásma podle schválené metodiky;
- b) vyhotovení změny již schváleného plánu péče nebo jeho části o ZCHÚ a jeho ochranného pásma, podle schválené metodiky;
- c) geodetické vytyčení hranic ZCHÚ a jeho vyhlášeného ochranného pásma a označení a stabilizace hlavních lomových bodů hranic ZCHÚ a jeho vyhlášeného ochranného pásma v terénu;
- d) vyhotovení geometrického plánu pro oddělení reálné části parcely za účelem výkupu pozemku v ZCHÚ nebo v jeho ochranném pásmu, jeho převodu do správy příjemce nebo změny druhu pozemku či způsobu jeho využití na části původní parcely a vytyčení části pozemku a vyhotovení geometrického plánu za účelem rozdílného managementu na jednom pozemku,
- e) úhrada nákladů souvisejících s vynětím pozemků z PUPFL nebo ZPF;
- f) zpracování lesního hospodářského plánu nebo jeho části;
- g) zpracování změny lesního hospodářského plánu;
- h) provádění technickobezpečnostního dohledu na vodním díle;
- i) zpracování manipulačního řádu vodního díla;
- j) zpracování hospodářsko provozního řádu vodního díla;
- k) zpracování zvláštní povodně vodního díla kategorie I. - III.;
- l) zpracování ostatních dokumentů a podkladů nutných k provozu vodního díla stanovené vodním zákonem a jeho prováděcích vyhlášek, jako povinnost vlastníka vodního díla.

B. Údržba a budování technických zařízení nebo objektů sloužících k zajištění státem chráněných zájmů na území ZCHÚ a jeho ochranném pásmu:

- a) provádění pruhového značení hranic ZCHÚ, výroba, instalace nebo údržba tabulí vyznačujících ZCHÚ nebo jeho ochranné pásmo, hraničních kůlů, informačních tabulí, dále tabulí usměrňujících pohyb veřejnosti a ostatního vybavení umístěného v terénu, jehož funkcí je informovat o speciálním režimu daného území a jeho přírodních hodnotách;
- b) údržba, oprava nebo rekonstrukce komunikací včetně jejich příslušenství, které jsou v majetkové správě příjemce;

- c) údržba, oprava, rekonstrukce, či modernizace nebo budování bariér, zábradlí a jiných zařízení, usměrňujících pohyb návštěvníků;
- d) údržba, oprava nebo budování bariér (oplocení) proti šíření živočichů, patřících ke geograficky nepůvodním nebo invazním druhům, poškozujících části přírody, pro jejichž ochranu bylo ZCHÚ zřízeno;
- e) údržba, oprava nebo budování drobných vodních ploch jako stanovišť chráněných druhů rostlin nebo živočichů nebo zařízení a objektů sloužících úpravě vodního režimu ve prospěch části přírody a zlepšení kvality vody; údržba, oprava nebo rekonstrukce či modernizace nebo budování umělých hnízdišť nebo zimovišť pro zvláště chráněné živočichy;
- f) údržba, oprava nebo rekonstrukce či modernizace nebo budování technických objektů na rybnících a vodních tocích (hráze, výpustní zařízení, bezpečnostní přelivy, loviště, kádiště, česlové uzávěry, obtokové stoky apod.);
- g) údržba související se správou drobných vodních toků, včetně zajištění statické bezpečnosti a odstraňování následků povodňových stavů na objektech uvnitř koryt vodních toků, včetně zajištění průtočné kapacity a průtočného profilu;
- h) údržba, oprava nebo rekonstrukce či modernizace nebo budování staveb sloužících pro potřeby ochrany a péče o ZCHÚ.

C. Opatření směřující k odstranění dřívějších negativních zásahů nebo negativních vlivů, působících na území ZCHÚ a jeho ochranném pásmu:

- a) odstraňování nepovolených skládek odpadu a deponií zeminy a sutí pozůstatků starých průzkumných a zpřístupňovacích prací v jeskyních;
- b) odstraňování zbytků nefunkčních technických zařízení, objektů apod.;
- c) obnova vegetačního krytu, zcela nebo částečně odstraněného při předchozím využívání pozemků (zakládání trvalých travních porostů, vysazování dřevin apod.);
- d) provádění zásahů směřujících k úpravě druhové nebo prostorové skladby lesa směrem k přírodě blízkému stavu,
- e) likvidace nebo redukce rostlin nebo živočichů a mikroorganismů, patřících ke geograficky nepůvodním nebo invazním druhům, či jiným nežádoucím organismům, poškozujících části přírody, pro jejichž ochranu bylo ZCHÚ zřízeno;
- f) obnova přírodě blízkého stavu přirozených útvarů a jevů neživé přírody poškozených lidskou činností;
- g) opatření zabraňující projevům eroze způsobené lidskou činností, včetně likvidace jejích následků;
- h) přemísťování populací zvláště chráněných druhů rostlin či živočichů z prostorů určených k takovému způsobu využívání, který vylučuje jejich další existenci nebo opatření ke zmírnění bariérového efektu komunikací a staveb;
- i) postupná těžba eutrofních sedimentů ze dna rybníků;
- j) odstraňování náletových dřevin na hrázích rybníků, včetně údržby břehových porostů.

D. Opatření zajišťující existenci částí přírody, pro jejichž ochranu bylo ZCHÚ vč. jeho ochranného pásma zřízeno:

- a) provádění v současnosti nevýnosných tradičních hospodářských činností na zemědělské půdě nebo na rybnících, kterými se udržuje žádoucí druhová skladba nebo prostorová struktura chráněných ekosystémů nebo stanovišť zvláště chráněných rostlin či živočichů (kosení luk, extenzivní pastva, úhorové hospodaření, letnění rybníků (všechny způsoby) nebo zimnění rybníků, řízená regulace vodní vegetace pomocí biomelioračních zásahů, kosení v litorálním nebo přibřežním pásmu, ručně nebo za pomoci lehké mechanizace, apod.);
- b) provádění prací nezbytných k bezpečnému ponechávání odumřelého dřeva v lesních porostech (odvětvování, krácení kmenů, odkornování apod., vč. odkornění stromů nastojato-asanace stojících stromů);
- c) používání k přírodě šetrných technologií při zajišťování péče o lesy (např. šetrné přibližování dřevní hmoty, shazování, štěpkování klestu a potěžebních zbytků);
- d) vysazování stanovištně původních dřevin a vysazování nebo udržování hospodářsky nevýznamných druhů dřevin přirozené skladby a jedle bělokoré a následná ochrana provedených výsadeb;
- e) provádění prací podporujících přirozenou obnovu stanovištně původních dřevin a ochrana přirozeného zmlazení těchto dřevin;
- f) realizace opatření podle schválených LHP;
- g) realizace povinností při zásazích proti škůdcům a při mimořádných okolnostech (§ 32 a § 33 LSZ);
- h) ošetření a údržba památných a významných stromů;
- i) činnosti vedoucí k úpravě stanovištních poměrů pro konkurenčně méně schopné zvláště chráněné druhy rostlin a živočichů (např. rozrušování drnu, pravidelná likvidace nežádoucího náletu dřevin apod.);
- j) změna druhové skladby nebo snížení hustoty rybí obsádky v rybnících (např. z důvodu přirozeného poklesu hladiny vody, dočasného záměrného snížení hladiny vody, apod.);
- k) zajišťování původního rostlinného nebo živočišného materiálu a praktická záchrana zanikajícího genofondu původních druhů nebo místních ohrožených ekotypů za účelem následné repatriace nebo reintrodukce;
- l) repatriace nebo reintrodukce zvláště chráněných rostlin nebo živočichů včetně následné péče o provedené výsadby rostlin a vysazené populace živočichů;
- m) údržba geologických profilů, jejich zajištění před erozí, odstranění nárostů dřevin na skalních útvarech apod.;
- n) ošetření a údržba břehových porostů podél vodních toků.

Při závěrečném vyhodnocení akce bude správcem subtitulu postupováno podle vyhlášky č. 560/2006 Sb., a pokynu MF č. R 1-2010, dále podle zákona č. 320/2001 Sb., o finanční

kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů nebo dalšími stanovenými předpisy.

9. VYMEZENÍ KONTROLNÍ ČINNOSTI SPRÁVCE VÝDAJOVÉHO SUBTITULU PŘI HOSPODAŘENÍ S PROSTŘEDKY STÁTNÍHO ROZPOČTU

Z hlediska kontroly financování ze subtitulu v průběhu programu jsou veškeré výdaje státního rozpočtu vedeny v databázi EDS/SMVS (ISPROFIN), která je zasílána Ministerstvu financí. Na počátku každého roku je vždy prováděno roční zúčtování roku předchozího prostřednictvím této databáze, která je spolu s výstupy postupována Ministerstvu financí.

Vzhledem k tomu, že účastníky subtitulu jsou organizační složky státu a příspěvkové organizace, jejichž zřizovatelem je ministerstvo ŽP, jsou finanční prostředky uvolňovány rozpočtovým opatřením.

Na základě žádosti odboru obecné ochrany přírody a krajiny MŽP provádí rozpočtová opatření ve vlastní působnosti odbor rozpočtu MŽP.

Po ukončení subtitulu budou ve stanoveném termínu Ministerstvu financí předloženy dosažené hodnoty cílů programu spolu s výslednou bilancí subtitulu s příslušným komentářem pro provedení závěrečného vyhodnocení subtitulu.

Kontroly akcí jsou prováděny v resortu MŽP takto:

- doklady k investičnímu záměru nebo Žádosti o finanční prostředky jsou účastníky programu předkládány odboru obecné ochrany přírody a krajiny. Kontrolu správnosti a úplnosti dokladů provádí oprávněný pracovník odboru obecné ochrany přírody a krajiny. Následně jsou jednotlivé investiční záměry nebo Žádosti o finanční prostředky posouzeny – projednány pracovní skupinou pro subtitul v rámci MŽP;
- v průběhu akce je prováděna věcná kontrola a kontrola čerpání dotace namátkově pracovníky odboru obecné ochrany přírody a krajiny a členy pracovní skupiny, nebo jejich zástupci, v rámci terénních šetření;
- v případě akcí rozestavěných, před uvolněním finančních prostředků SR pro daný rok, provádí kontrolu profinancování předchozího roku odbor obecné ochrany přírody a krajiny;
- kontrolu správnosti a úplnosti dokladů k závěrečnému vyhodnocení akce podle podmínek v Rozhodnutí o poskytnutí dotace nebo ve Stanovení výdajů na financování akce OSS provádí odbor obecné ochrany přírody a krajiny, který závěrečné vyhodnocení akce ukončí.

Vrácení neoprávněně čerpaných či zadržovaných finančních prostředků státního rozpočtu v rozporu se stanoveným účelem a podmínkami pro čerpání finančních prostředků ze státního rozpočtu může navrhnout a podnět podat orgány zúčastněné v procesu návrhu finančních prostředků (výdajů). Kontrola hospodaření s prostředky státního rozpočtu poskytnutých k akcím v rámci programu je prováděna ve smyslu zákona č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů (zákon o finanční kontrole), ve znění pozdějších předpisů. Při zjištění neoprávněného čerpání finančních prostředků bude uložen odvod, jakož i penále příslušným finančním úřadem z neoprávněně použitých nebo zadržovaných částek.